

Náučný chodník Jeleň - Baračka

Kraj:	Trenčiansky
Okres:	Trenčín
Geomorfologická jednotka:	Strážovské vrchy
Geologická jednotka:	jadrové pohorie
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Trenčianske Teplice
Východisko:	Trenčianske Teplice, železničná stanica
Trasa:	Trenčianske Teplice, železničná stanica - vyhladka Dedovec - vyhladka Jeleň - vyhladka Biela skala - Baračka
Dĺžka, prevýšenie:	5 km, prevýšenie 200 m
Čas prechodu:	2 h
Počet zastávok:	6
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, historické

Typ chodníka: samoobslužný, líniový s odbočkami, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Chodník vedie súbežne zo začiatku so zelenou a na konci červenou turistickou značkou. Je značený žltým diagonálnym pruhom na bielom štvorci.

Rok otvorenia: 2010

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Mestský úrad Trenčianske Teplice; MAS mikroregiónu Teplička, M. R. Štefánika 4, 914 51 Trenčianske Teplice

Poznámka: Chodník má nevelké zachádzky na vyhlíadky Dedovec a Jeleň a obchádzku k závrptom. Orientačne mierne náročné, keďže sa trasa prelína s inými miestnymi vychádzkovými trasami.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Trenčianske Teplice. Jedno z najvyhľadávanejších a najstarších kúpeľných stredísk na Slovensku, v doline Tepličky v Strážovských vrchoch. Najstaršia písomná zmienka je z roku 1398, ale podľa tradície už v 2. storočí po Kr. využívali silu miestnych prameňov rímski legionári z blízkeho tábora Laugaricio. Lesopark s upraveným lesníckym náučným chodníkom a vyhlíadkovými miestami nadväzuje na kúpeľnú časť s liečebnými domami, vybudovanými v klasickom i modernom štýle, a prilahlý park.

Kúpeľný park v Trenčianskych Tepliciach. Park s rozlohou 18 ha na konci pešej zóny kúpeľov Trenčianske Teplice, založený v roku 1873. Ide o anglický park s romantickými zákutiami. Nadväzuje naň lesopark s prechádzkovými trasami, ktorý prechádza do okolitých lesov Strážovských vrchov. Úpravou rieky Teplička bolo v parku vybudované **Labutie jazero**, ktoré pôvodne slúžilo ako kúpalisko. V parku sa nachádza mnoho jedinečných drevín. Na ostrovčeku jazera rastie napr. chránený strom tisovec dvojradový, ktorý obľubuje močaristé prostredie. Zaujímavým stromom je dvestoročná lipa malolistá, ale aj ľaliovník tulipánokvetý, platany, metasekvoje, gledície a ďalšie cudzokrajné dreviny. V parku leží **Kúpeľná dvorana** s koncertnou sieňou - centrum kultúry Trenčianskych Teplíc. V roku 2009 pred ňou postavili nový **Most slávy**, pretože s pripevňovaním tabuliek významných osobností kultúrneho života v čase konania festivalu ARTfilm na pôvodnom mieste pri hoteli Most slávy boli problémy s majiteľom pozemkov. Prechádza ním červená turistická značka (Cesta hrdinov SNP, resp. Európska diaľková trasa E8). Od roku 1963 je národnou kultúrnou pamiatkou.

Kúpele Zelená Žaba. Vybudované ako letné termálne kúpalisko s obslužnými budovami na slnečnom svahu nad Trenčianskymi Teplícami v roku 1937 podľa projektu brnianskeho architekta Bohuslava Fuchsa. V tomto funkcionalistickom diele vytvoril Fuchs jednu z vrcholných architektúr, ktorá svojou umeleckou hodnotou presahuje rámec Slovenska i doby, v ktorej vznikla, a patrí k niekoľkým najlepším stavbám medzivojnovnej architektúry na Slovensku. Je ukážkou dokonalej symbiózy architektúry a prírody. V roku 1995 vyhlásené na národnú kultúrnu pamiatku. Po čase stagnácie a nedávnej rekonštrukcii celoročne prístupné.

Baračka. Najvýchodnejšia časť kúpeľného mesta Trenčianske Teplice, ktorá patrila až do roku 1973 administratívne k obci Omšenie. Názov Baračka zrejme pochádza od mena rodiny Baracskayovcov, majiteľov Omšenia. Dnes je súčasťou Teplíc a postupne sa z nej stala oddychovo-športová zóna kúpeľov. Najskôr sem kúpeľní hostia chodili k jazeru, ktoré bolo oddávna zdrojom sírneho bahna na

zábaly, obľubovali tu aj možnosti člnkovania a plávania. Po výstavbe tenisových kurtov sa návštevnosť ešte zvýšila.

Prírodná pamiatka Jelenská jaskyňa (aj Jaskyňa pod Jeleňom). Chránené územie vyhlásené v roku 1994 na ochranu jaskyne nad Trenčianskymi Teplicami v južnom svahu Grófovca v Strážovských vrchoch vo výške 426 m n. m. Je dlhá 27 m, končí hlineným sifónom. Nachádza sa niekoľko metrov nad náučným chodníkom (schodíky). Je verejnosti voľne prístupná.

Vyhliadka Jeleň. Vyhliadka na malej zachádzke z náučného chodníka nad Jelenskou jaskyňou nad Trenčianskymi Teplicami v blízkosti skaly s legendou o bielom jeleňovi. Kedysi žil v okolí Teplíc veľmi krutý panovník. Zle zaobchádzal nielen so svojimi poddanými, ale i so všetkým živým. Ľud ho preto nemal rád a zver sa mu radšej zďaleka vyhýbala. Medzi jeho najväčšiu vášeň patrilo poľovanie a bezohľadne všetko zabíjal. V kraji panovala bieda, z čoho bola nešťastná jeho manželka, ktorú však mal rád. Tá sa rozhodla navštíviť lesnú vílu, ktorá ju prijala s nevôľou, pretože mala zlosť na jej manžela, ktorý v okolí vyhubil už takmer všetku zver. Lesná víla ju premenila na jeleňa. Koniec sa dozviete pri návšteve náučného chodníka.

Strážovské vrchy. Rozsiahly horský geomorfologický celok na severozápadnom Slovensku medzi Trenčínom, Ladcami, Pružinou, Šujou (pri Rajci), Bojnícami a Malými Kršteňanmi (pri Partizánskom) s veľmi zložitou geologickou stavbou a pestrým reliéfom. Ich pôdorys je kompaktný s niekoľkými výbežkami. Najdlhšie hranice majú so zníženinami - na západe s Považským podolím, na severe so Žilinskou kotlinou, na východe s Hornonitrianskou kotlinou a na juhu s Podunajskou, resp. Nitrianskou pahorkatinou. Pomedzi ne krátko hraničia s Považským Inovcom (na juhu), Súľovskými vrchmi (na severe) a Malou Fatrou (na severovýchode). Dominantou je Strážov (1 213 m n. m.) v ich severnej časti. Sú jadrovým pohorím s hrasťovou štruktúrou, ktorá narúša príkrovovú stavbu. Budujú ich najmä vápence a dolomity subtatranských príkrovov, granitoidné jadro je odhalené len v malej juhovýchodnej časti pohoria (Suchý vrch a Malá Magura). Ako ostrovy sa vyskytujú na severozápade bradlové pásmo (s pruhom bradiel Dúbrava - Kalište - Butkov - Tlstá hora) a paleogénne sedimenty Centrálnych Západných Karpát (Mojtín). Reliéf pohoria je veľmi členitý, striedavo pahorkatinový až hornatinový. Od ostatných pohorí Centrálnych Západných Karpát sa líšia v tom, že nemajú ústredný chrbát. Tvorí ich mozaika vrchov, hrebeňov a chrbtov, erózných brázd a kotlín, navzájom prepojených hlbokými dolinami miestami s tiesňavovitými úsekmi prítokov Váhu (Podhradský potok, Teplička, Rajčanka). K juhu ich odvodňujú Bebrava a Nitrica s prítokmi. Územie je významné z hydrogeologického hľadiska - na zlomy v doline Tepličky sa viažu termálne minerálne pramene (liečebné kúpele Trenčianske Teplice) a na juhozápadnom okraji sú početné mimoriadne výdatné pramene kvalitnej pitnej vody. Pestré prírodné podmienky na relatívne malom území podmienili vývoj cenných rastlinných spoločenstiev ako aj jedinečných typov krajiny. Lesná krajina s mnohými skalnými útvarmi a bezlesím na nich sa strieda s lúkami a pasienkami v okolí obcí vo vnútrohorských kotlinách či širších častiach dolín (brázdach), vymodelovaných na menej odolných kriedových horninách (napr. Poruba, Omšenie, Valaská Belá, Zliechov, Čičmany). Prevládajúcimi lesnými spoločenstvami sú bučiny, na silno skeletnatých pôdach a skalách sú hojné sutinové lesy či reliktné boriny. V bohatej vápnomilnej flóre sú zastúpené teplomilné panónske druhy ale aj horské a vysokohorské karpatské druhy. Špecifikom je výskyt desiatok druhov rodu vstavačovitých.

Názvy informačných panelov

1. Informačná tabuľa (rovnaká stojí i na konci chodníka)
2. História kúpeľov
3. Vyhliadka Jeleň „Legenda o bielom jeleňovi“
4. Vyhliadka Dedovec „Legenda o Studni lásky“

5. Krasové javy „Závrtý“
6. Klokoč perovitý
7. Heinrichov prameň „Legenda o objavení prameňov“

